

ZAMONAVIY TA'LIM TARAQQIYOTI JARAYONIDA AXLOQIY FAZILATLARNI YUKSALTIRISH

PROMOTION OF MORAL QUALITIES IN THE PROCESS OF MODERN EDUCATIONAL DEVELOPMENT

ПОВЫШЕНИЕ НРАВСТВЕННЫХ КАЧЕСТВ В ПРОЦЕССЕ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

AUTHOR

**Ortiqov Olimjon
Xamidovich**

*Mirzo Ulug'bek nomidagi
O'zbekiston Milliy universitetining
Jizzax filiali katta o'qituvchisi*

**Ortikov Olimjon
Khamidovich**

*Senior lecturer of Jizzakh branch of
the National University of
Uzbekistan named after Mirzo
Ulugbek*

**Артыков Олимжон
Хамидович**

*Старший преподаватель
Джизакского филиала
Национального университета
Узбекистана имени Мирзо
Улугбека*

**©2024. Ortikov Olimjon
Khamidovich.**

ANNOTATSIYA

Zamonaviy fikrlovchi barkamol shaxsni tarbiyalashning muhim vositalaridan ta'lim-tarbiya, olib borilgan yangiliklar haqida ma'lumotlar keltirilgan bo'lib, yangi innovatsion loyihalar haqida fikr yuritilgan. Shu bilan birga amalga oshirilgan islohotlar va kelajakdagi yangilanishlar haqida ham g'oyalar ifodalangan.

ANNOTATION

Important tools for the upbringing of a modern-day thinking harmonious personality are provided with information about education, the innovations carried out, and new innovative projects are thought out. At the same time, ideas about the reforms carried out and future updates were expressed.

АННОТАЦИЯ

Важнейшими инструментами воспитания современной мыслящей гармоничной личности являются образование-воспитание, информация о проводимых нововведениях, размышления о новых инновационных проектах. В то же время выражались идеи о проводимых реформах и будущих обновлениях.

KALIT SO'ZLAR

Ilm-fan, yangi silohotlar, innovatsion loyihalar, tarbiya vositalari, individualizm, sog'lom avlod, ilm-ma'rifat, ma'naviy tahdid.

KEYWORDS

Science, new weapons, innovative projects, means of upbringing, individualism, healthy Generation, Science and enlightenment, spiritual threat.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

Наука, новые возможности, инновационные проекты, средства воспитания, индивидуализм, здоровое поколение, наука-просвещение, духовная угроза.

KIRISH

Yangi ta'lim tizimi muassasalarida ta'lim mazmuni, soni va sifati, ta'lim dasturlari, texnologiyalarining isloh qilinishi oqibatida bir qancha o'zgarishlar amalga oshiriladi. Ushbu vazifalarning amalga oshirilishi esa iqtisodiyotni taraqqiy ettirish, kambag'allikni qisqartirish, yoshlar va xotin-qizlarning hayotda munosib o'rin topishi, natijada xalqimiz turmush farovonligini oshirish masalalarining ijobiy hal etilishini ta'minlaydi. Zero, yosh avlodni ona yurtga sadoqat ruhida tarbiyalash jamiyatimizning ustuvor vazifalaridan biri bo'lmog'i lozim.

Bugungi davr jahon xalqlari hayoti tez sur'atlarda o'zgarib borayotgan, shu kungacha boshidan kechirgan jamiyat bosqichlaridan tubdan farq qiladigan o'ta tezkor, shiddatli va butun murakkabliklarni to'la namoyon qilayotgan tarixiy davrda yashamoqda. Keyingi yillarda "globalashayotgan dunyo", "global jamiyat", "global integrasiya", global taraqqiyot" kabi so'zlar, tushunchalar tildan tushmay qoldi. Insoniyat yangi bir voqelikka - global o'zgarishlar davriga duch kelib, uni anglashga, undagi ijobiy jihatlardan unumli foydalanib taraqqiyotini ta'minlashga intilmoqda. Ammo global o'zgarishlarni faqat ijobiy voqelik sifatida qarashga hali erta, u ziddiyatlarga to'la, goho esa milliy taraqqiyotga, milliy madaniyatga, milliy g'oyaga salbiy ta'sir etuvchi belgilarga ega.

ASOSIY QISM

Jamiyat taraqqiyotining barcha davrlarida tarbiyaning mazmunli va yo'nalishi umuminsoniy qadriyatlarining uyg'unligi asosida belgilangan. Aqlan yetuk, axloqan pok, jismonan baquvvat, milliy ma'suliyat tuyg'usini angelaydigan o'quvchilarni tarbiyalab voyaga yetkazish mamlakatni mustaqil va barqaror rivojlanishiga zamin yaratadi. Milliy tarbiya umuminsoniy qadriyatlardan ajralgan holda rivojlana olmaydi. Ta'lim tarbiya uslubiyoti maktablari tarkib topib rivojlanib bormoqda.

Azaliy qoida mavjudki yoshlar tarbiyasi, ularni ilmi va har tomonlama yetuk qilib voyaga yetkazish barcha zamonlarda muhim vazifa hisoblangan. Mutafakkirlarimiz tomonidan yozib

qoldirilgan bunday nodir asarlar o'sib kelayotgan yosh avlodni salbiy illatlardan asrab, axloqan pok, haqiqiy inson bo'lib yetishishlariga undagan. Bugun ma'naviyat va yoshlarning axloqiy tarbiyasi haqida so'z borar ekan, bu haqdagi bilimlarimizni takomillashtirish, dunyoqarashimizni kengaytirish hamda yoshlarni ana shu yo'lda birlashtirish, kamol toptirishda milliy g'oya xususida to'xtalish muhimdir. Chunki taraqqiyot va texnika asri deb atalmish XXI asr yoshlari qalbida ma'naviy boylik, komil inson darajasiga erishish, yurt-u xalqqa sadoqat hamda muxabbat tuyg'ularini shakllantirishdek ezgu maqsad yotadi. Faxrlanarli tomoni shundaki, bunday muqaddas tushunchalar yurtimizda amalga oshirilayotgan yangilanish va bunyodkorlik ishlari bilan uyg'unlashib bormoqda. Adabiyotshunos olim Abdurauf Fitrat "Xalqning harakat qilishi, davlatmand bo'lishi, baxtli bo'lib izzat-hurmat topishi, jahongir bo'lishi, zaif bo'lib xorlikka tushishi, faqirlik jomasini kiyib, baxtsizlik yukini tortib e'tibordan qolishi, o'zgalarga tobe' va qul, asir bo'lishi bolalikdan o'z ota-onalaridan olgan tarbiyalariga bog'liq. Bolalar axloqiy tarbiyani muhitdan oladilar, boshqacha qilib aytganda, bolalar suvga o'xshaydi, suv idishning shaklini olganidek, bolalar ham muhitning odob-axloqini qabul qiladilar", deydi. Inson axloqiy fazilatlarini samarasi borasidagi bildirilgan fikrlardan shuni anglash mumkinki, tashqi olamning go'zalligi inson ichki olamining go'zalligi samarasidir - tashqi olamning vayronligi inson ichki olamining xunkligidir. Bu boradagi insonning ezgi fazilatlarini ro'yobga chiqarish borasidagi yosh avlodning ta'lim-tarbiya jarayonlari uzluksizligi amalda keng yo'lga qo'yilganligini ijobiy ishlardan deb baholash mumkin. Ayni paytda yana va yana global ko'lamlarda aynan yoshlar tarbiyasida yechimini kutayotgan muammolar mavjudligini tan olishimiz, e'tirof etishimiz kerak. O'zi va o'zgalarning taqdiriga, kelajagiga befarqlik, shafqatsizlik, ishyoqmaslik, halol mehnatdan bo'yin toblash, axloqsizlik, yengil-yelpi va boshqalar hisobiga kun kechirish, giyohvandlik, o'g'irlik, jinoyatchi guruhlar, ekstremistlar vateroristlar faoliyatida ishtirok etish ham jamiyatning aynan navqiron yoshdagi a'zolarini o'z domiga tortayotgani sir

emas. Ilm o'rganish, ma'lumot olish uchun sharoit yaratib berayotgan axborot texnologiyalari, jumladan, Internet ham muammolar manbaiga aylanib borayotganini ta'kidlash zarur. Navoiy xazratlari o'z misralarida: Ilmni kim vositai joh etar, o'ziniyu xalqni gumroh etar deya ilmni noinsoniy yo'lda ishlatuvchi kimsalar nafaqat o'zini, balki xalqni – boshqalarni ham sarson qilishidan bizni ogoh etadi. Ana shu ma'noda bugungi mafkura poligonlaridagi muxoliflarimizning insoniy jihatlari, ma'rifati va ma'naviyati borasida har qancha bahslashishimiz mumkin-u, biroq ularni yoppasiga "o'qimagan, ilmsiz va omi" deb o'ylasak, qattiq yanglishamiz. Mafkura sohasida bo'shliq degan narsaning o'zi hech qachon bo'lmaydi. Chunki insonning qalbi, miyasi, ongu tafakkuri hech qachon axborot olishdan, fikrlashdan, ta'sirlanishdan to'xtamaydi. Demak, unga doimo ma'naviy oziq kerak. Agar shu oziqni o'zi yashayotgan muhitdan olmasa yoki bu muhit uni qoniqtirmasa, nima bo'lishi ayonki, bunday oziqni u asta-sekin boshqa yoqdan izlaydi. Shunga yo'l bermasligimiz lozim hisoblanadi. Mustaqil yurtimizda yuritilayotgan, ertangi kun egalarini har jihatdan kamolga yetkazish siyosati zahirida ham aynan mana shu hayot haqiqati – bugungi dunyoning dolzarb talablari turibdi. Zero, mustaqil hayotga kirib kelayotgan, kuch-g'ayratga to'la va orzulari bepoyon yoshlarga ayni pallalarda amaliy yordam, to'g'ri yo'l-yo'riq ko'rsatish – o'zining ertangi kuniga, farzandlari taqdiriga befarq bo'lmagan xalqning eng muhim vazifasi, buyuk kelajak uchun bunyod etadigan mustahkam poydevori hisoblanadi.

XULOSA

Sh.M.Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek: "Biz yoshlarga doir davlat siyosatini hech og'ishmasdan, qat'iyat bilan davom ettiramiz. Nafaqat davom ettiramiz, balki bu siyosatning ustuvor vazifamiz sifatida bugun zamon talab qilayotgan yuksak darajaga ko'taramiz. Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyatga ega bo'lib, dunyo miqyosida o'z tengdoshlariga hech qaysi sohada bo'sh kelmaydigan insonlar bo'lib kamol topishi, baxtli

bo'lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz" [8] zarur bo'lsa, biz mamlakatimiz suvereniteti va mustaqilligiga, xalqimizning tinch va osuda hayotiga tahdid soladigan har qanday urinishlarga qarshi keskin zarba berishga qodirmiz" [9] deb fikr bildirganlar. O'zbekistonda olib borilayotgan ta'lim islohotlari jarayonida asosiy e'tibor yoshlar orasida iste'dodlarni aniqlash va rivojlantirishga qaratildi. Ammo maktabgacha va maktabgacha ta'limning ilgari yetarli darajada samarali bo'lmagan tizimi bolalar bog'chasidan va maktabdan iste'dodlarni rivojlantirish keraki, shu maqsadlarni amalga oshirishda oila va jamiyat hayoti, ongli yashash tarziga bog'liq bo'lgan jarayon ekanligini alohida qayd etish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. -T., O'zbekiston: NMIU, 2016. B-14.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. -T., O'zbekiston: NMIU, 2016. B-11.
3. Khidirov K. I. et al. Military management and army structure of Sheybanids //The Fourth International conference on development of historical and political sciences in Eurasia. – 2015. – C. 8-11.
4. Ortikov O. K. et al. Views of eastern thinkers on the development of intellectual abilities in the scientific heritage //ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL. – 2021. – T. 11. – №. 1. – C. 211-214.
5. Boltaeva M. J., Kh O. O. Features of the scientific heritage of eastern thinkers about the attitude of parents to the child //Society and innovations. Special.–2021. – 2021. – T. 2. – C. 469-474.
6. Ortikov O. K. EDUCATION OF THE YOUNG GENERATION-IMPROVING MORAL QUALITIES IN THE PROCESS OF EDUCATION //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – C. 199-209.